

ZPRÁVY / CHRONICLE

Zpráva z konference: *Rozdělení, přesto stále spolu* na konferenci COHA 2023

(FF UK, Bratislava, 9.–10. 2. 2023)

Tomáš Razím

Osmý ročník mezinárodní konference České asociace orální historie (COHA) se pořadatelé s ohledem na 30. výročí rozdělení Československa rozhodli věnovat problematice hranic v orálně-historické perspektivě. Přeshraniční charakter měla také organizační složka konference, která proběhla nezvykle v Bratislavě. V prostorách Filozofické fakulty Univerzity Komenského (FF UK) ji uspořádala COHA ve spolupráci s Ústavem pro soudobé dějiny Akademie věd ČR (ÚSD AV ČR), Ústavem etnologie a sociální antropologie Slovenské akademie věd (ÚESA SAV) a Katedrou etnologie FF UK. Úvodního slova se ujali: předseda COHA, Jiří Hlaváček, proděkan FF UK pro vědecko-výzkumnou činnost a doktorské studium, Vladimír Zvara, a ředitelka ÚESA SAV, Tatiana Zachar Podolinská.

Pořadatelé měli tento rok neočekávaně náročnější práci než obvykle, jelikož konference započala ve stínu čerstvě zveřejněného vyšetřování ve věci sexuálního obtěžování studujících na Fakultě humanitních studií Univerzity Karlovy, z něhož byli obviněni dva přední členové COHA, kteří se konference nakonec rozhodli nezúčastnit. V průběhu prvního panelu, který moderoval Jiří Hlaváček a který se věnoval krizové orální historii a (etické) hranici mezi tazatelem a narátorem na příkladech výzkumů vedených s přeživšími holokaustu a s Ukrajinci přehajícími před ruskou válečnou agresí, se rozproudila živá diskuse o etických hranicích také ve vědeckých a vzdělávacích institucích. V otevřené diskusi dostal každý možnost k vyjádření vlastního názoru, načež se konference vrátila k předem připravenému programu.

Druhý panel, který moderovala Monika Vrzgulová z ÚESA SAV, se věnoval významu roku 1989 jakožto hranici mezi starým a novým režimem. Přednášející představili nejnovější zjištění z rozmanitých výzkumů zaměřených na podnikání, zavádění informačních a komunikačních technologií do škol, osudy maloměstských kinosálů a reemigrantů vracějících se ze západní ciziny na Slovensko. Jiří Hlaváček se vrátil do role moderátora během třetího, poobědového panelu o „hranici svobody“, v němž zazněly příspěvky o vyobrazení holokaustu v lite-

ratuře po roce 1993, válečném re-enactmentu, vězeňství za normalizace a sociálních kurátorech.

Dva poslední panely prvního dne moderovaly Monika Barešová z Národního filmového archivu a Jana Wohlmuth Markupová z ÚSD AV ČR. Účastníci si mohli vyslechnout nové poznatky z orálně-historických bádání věnujících se českým Rusům, zdravotnické záchranné službě, výzvám historické biografie, německým „duchům“ v poválečném Československu a Polsku, roli žen ve válečném re-enactmentu a kišiněvském starému městu. Posledně jmenovaný příspěvek otevřel podnětnou otázku možnosti využití orální historie pro aktivizaci místní community prostřednictvím historicko-umělecké intervence ve veřejném prostoru.

Po náročném dni, který obohatil ducha a podnítil intelektuální zvědavost posluchačů i vystupujících, bylo zapotřebí dopřát podobně opulentního zážitku také tělesným schránkám účastníků konference. Večerní občerstvení se podávalo v reprezentativním prostoru Moyzesovy síně FF UK, kde se estetický dojem ze secesního sálu vhodně doplňoval s kulinářským požitkem z podávaného pohostění.

Druhý den konference zahájila Lenka Krátká jakožto moderátorka panelu o tematických hranicích. Přednášející seznámili posluchače se životem českých a izraelských studentů během nedávné pandemie, s projektem *Paměť žen*, se vzpomínkovými narativy znojenských příslušníků Občanského fóra a s činností Střediska orální historie a jeho časopisem MEMO. Po přestávce následoval panel vedený Petrem Wohlmuthem a pojednávající o metodologických hranicích orálně-historického výzkumu, kterými se vystupující zabývali jak v obecně teoretické rovině, tak na konkrétních příkladech výzkumu urbánního folkloru, paměti ve veřejném prostoru a účastnic Třetího odboje. Zajímavá diskuse se vedla o etické a právní problematice výzkumu vedeného s narátory, kteří žijí na hraně zákona či za ní.

Konferenci zakončil veskrze mezinárodně složený panel pod taktovkou Marie Barešové. Příspěvky se týkaly orálně historického výzkumu vedeného v rodině, mezi železničáři města na polsko-německé hranici, mezi západními cizinci v České republice, a naopak mezi Američany českého původu v Kalifornii.

Rozmanitý a zajímavý program konference budiž důkazem toho, že orální historii se (nejen) v prostoru někdejšího Československa daří a že nadále přináší nové a důležité poznatky. Na množství přednesených příspěvků se úspěšně odrazilo mezinárodní, „hraniční“ zaměření konference. Je pozitivním zjištěním, že ačkoliv je orální historie neoddelitelně spjata s jazykem, orálně-historický výzkum nemusí být nutně omezen pouze na jeden jazykový prostor a lze v něm aplikovat i transnacionální přístup.

Ocenění si zaslouží také pestrá škála oborů, které byly na konferenci za-

stoupeny – za všechny je třeba zmínit alespoň etnologii, antropologii, sociologii a genderová studia. Tyto a další vědecké disciplíny se v orální historii setkávají a kombinují, což přináší originální metodologické přístupy a cenná zjištění.

Je tedy na místě vyjádřit vřelé poděkování pořadatelům za perfektní organizaci celé konference, na jejíž pokračování se teď mohou příznivci orální historie dva roky těšit. Pro netrpělivé se chystá vydání sborníku rozšířených abstraktů, některé příspěvky z konference se zároveň mohou objevit v plném znění v časopisech *Ethnologia Slovaca et Slavica*, *MEMO* či *Slovenský národopis*.

Foto z konference Bratislava, 9.–10. 2. 2023, archiv COHA.

